

Hudební a řečové projevy předškolních dětí a jejich vzájemné ovlivňování

Lucie Vyhliďalová (rec.)

Logopedická ambulance, Psychiatrická léčebna Šternberk

Kmentová, Milena. *Hudební a řečové projevy předškolních dětí a jejich vzájemné ovlivňování*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2015.

Hudba v různých podobách provází děti již od raného věku. Setkávají se s ní nejprve doma a poté v mateřské a základní škole, případně v rámci volnočasových kroužků. Publikace *Hudební a řečové projevy předškolních dětí a jejich vzájemné ovlivňování* vyšla s podporou Grantové agentury Univerzity Karlovy v Praze. Shrnuje výsledky projektu *Hudba jako výrazný prostředek kultivace řeči předškolních dětí*. Podle autorky je cílem publikace podpořit spojování hudební a řečové výchovy se souvisejícími teoretickými poznatky, ukázat nové možnosti hlubšího propojení hudební a řečové výchovy a doložit účinnost tohoto propojení s výsledky výzkumu.

Autorka publikace, Mgr. Milena Kmentová, absolvovala v roce 2000 Pedagogickou fakultu UK v Praze, v oboru speciální pedagogika – učitelství na speciálních školách s prohloubenou hudební výchovou. Učila v praktické škole. Od roku 2004 pracuje v církevní mateřské škole v Praze. Zde začala zaměřovat svůj zájem na organické propojení hudební výchovy a logopedické prevence. S vědeckým úkolem v tomto oboru byla přijata k doktorskému

studiu na katedru hudební výchovy PedF UK v Praze. Trvale působí v dětském folklórním souboru.

Teoretická část je strukturována do osmi přehledných kapitol. První kapitola nazvaná *Teoretická východiska* nás seznamuje se základní terminologií a fakty, ze kterých autorka ve své práci (výzkumu) vychází. Vymezuje také vztah mezi pojmy témbrový a fonematický sluch. Kapitola *Neurofyziologie hudebních a řečových projevů* pak vysvětluje velmi důležitou roli sluchové pozornosti při rozvoji řeči a hudebnosti dítěte a upozorňuje na důležitost hodnocení její kvality. Prostor je také věnován neurofyziologii hudebnosti a vzájemnému vztahu hudby a jazyka. Následující dvě kapitoly popisují ontogenezi hudebnosti a řečových a komunikačních dovedností dětí ve věku 0 – 7 let. *Poruchy hudebnosti a řeči*, jak vypovídá název další kapitoly, spolu úzce souvisejí. Autorka zmiňuje častou komorbiditu amúzie nebo dysmúzie s poruchami řeči. Stručně uvádí souvislosti mezi úrovní hudebních schopností a některými typy narušené komunikační schopnosti. V následujících kapitolách je věnována krátká pozornost bilingvistu, muzikoterapii a jejímu využití při poruchách řeči (balbuties, specifických poruchách učení), nástíněny jsou i možnosti propojení hudební výchovy a logopedické prevence, autorka zde zmiňuje *Metodu dobrého startu* od Marty Bogdanowicz a Jany Swierkoszové.

Praktická část shrnuje výsledky terénního výzkumu zaměřeného na pozorování dětí s atypickým vývojem řeči při hudebních činnostech v mateřských školách a přípravných ročnících. Experimentální část pak hodnotí vliv specifických hudebních činností na rozvoj fonematického sluchu a sleduje ovlivnění hudebních i řečových schopností dětí při rozšíření vzdělávací nabídky v

oblasti logopedické prevence o experimentální hudební metodiku. V experimentálních skupinách bylo popsáno využití 25 her, které úzce propojují hudební a řečovou výchovu. Nedílnou součástí jsou ukázky činností z metodiky. Pro praxi jsou velmi přínosné čtyři pracovní listy (*Koncovky sloves, Koncovky přídavných jmen, Pěvecké činnosti pro diferenciaci samohlásek a Něco je a něco není k jídlu*), které po doplnění slouží jako vlastní pomůcka k hudebním činnostem.

Autorka stručně a systematicky popisuje použitý diagnostický materiál, v tabulkách jsou uvedeny i příslušné hodnotící pětistupňové škály. V příloze pak najdeme poměrně zdařilý obrazový materiál. Autorka se věnovala také rozvoji fonemického sluchu prostřednictvím specifických vokálních činností. Při frekventovaném použití metodiky došlo k výraznému zlepšení fonemické diferenciaci u většiny dětí ve věku 5-7 let, což dokládá jeho efektivitu. Výzkum také ukázal, že hudební činnosti v logopedické prevenci, které byly využity během jednoho školního roku, podpořily rozvoj řeči v experimentálních skupinách. Autorka v závěru publikace předává konkrétní doporučení do pedagogické praxe.

Existuje řada publikací, které se věnují rozvoji řeči předškolních dětí, např. Hrubínová (2010), Váchová, Kupcová, Kukačková (2015), či publikace, které se věnují hlasové výchově dětí, např. Tichá (2014), žádná však v takové míře nepopisuje vzájemné ovlivňování hudební výchovy a logopedické prevence. Publikace je určena pro studenty či studentky učitelství pro mateřské školy, speciální pedagogiky, primární pedagogiky, oborové hudební výchovy. Přínosem je také pro učitelky mateřských škol, především tím, že nabízí pracovní listy a náměty využitelné v praxi.